روزنامه پیام ما
| سال بیست‌ویکم | شماره پیاپی ۳۲۷۳ | پنجشنبه ۲۲ آبان ماه ۱۴۰۴ | قیمت ۵ هزار تومان |
www.payamema.ir

گفت‌وگوی «پیام ما» با وکیل پرونده «احمد بالدی» درباره جزئیات واقعه اخیر در اهواز

ردپای تخلف شهرداری در خودسوزی «احمد»

۴

در نشست خبری رئیس سازمان انرژی‌های تجدیدپذیر مطرح شد

تجدیدپذیرها گرفتار بروکراسی

۲

نگاهی به تصمیم اخیر رئیس جمهور برای تسریع در تکمیل واحداث سدهای خرسان۳، ماندگان و کوهرنگ۳

سدسازی در دنا غیرقانونی و شتاب‌زده

نقدی بر انتقال آب بین‌حوضه‌ای در نشست «چالش‌های محیط‌زیستی و اجتماعی سد ماندگان در حوضه آبریز کارون»

«ماندگان» محکوم به شکست است

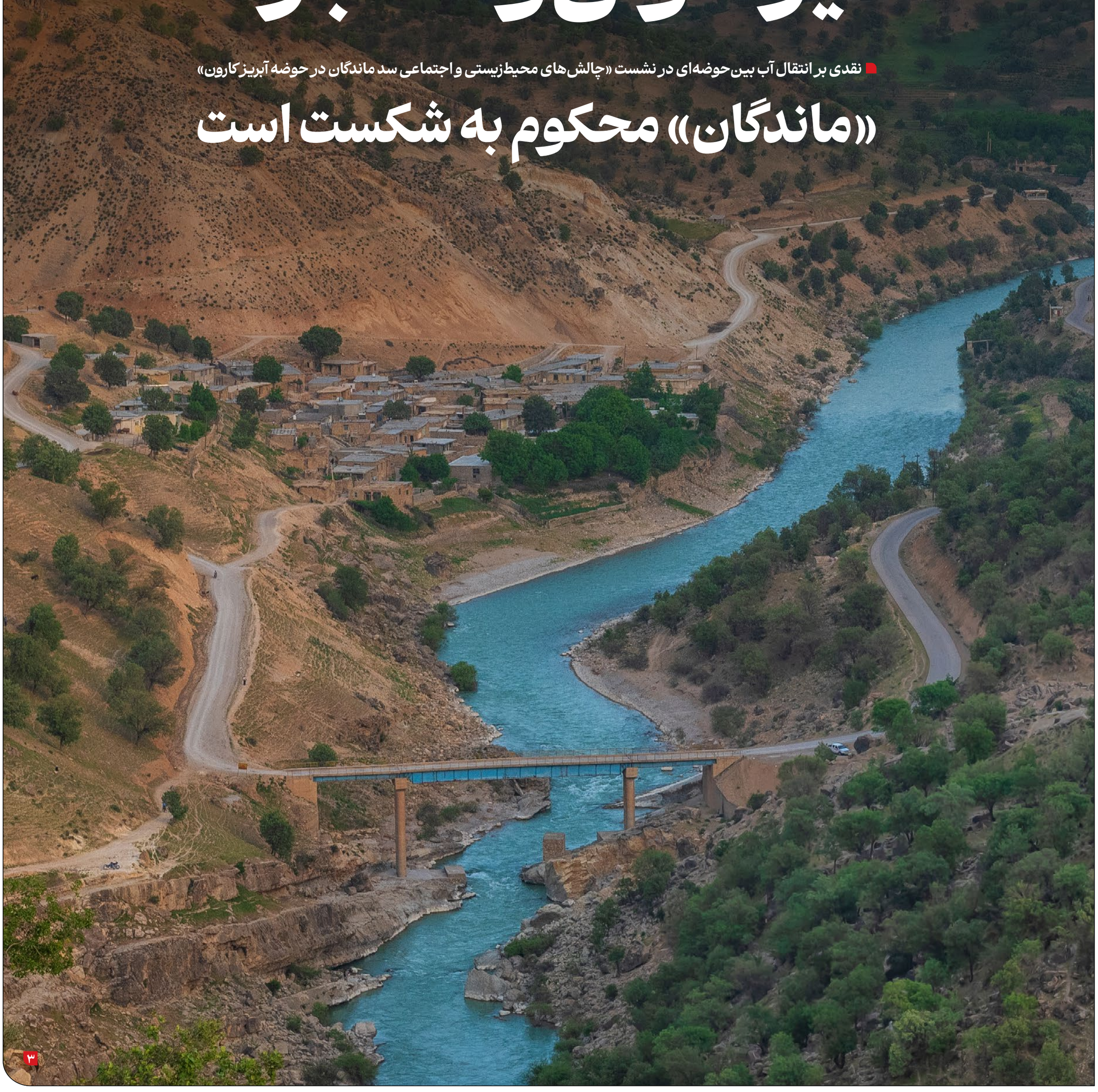

اسحق آقایی

۳

گزارش

تهران در بحران آبی شهرداری درگیر تملک چاه‌ها

اپیام ما| به‌رغم مذاکره چندین‌ماهه وزارت نیرو و شخص رئیس‌جمهوری با شهرداری تهران در مورد تحویل ۷۰۰ حلقه چاه آب شهرداری به وزارت نیرو، این نهاد هنوز در مورد انجام آن تمکین نکرده است.

هفته گذشته رئیس‌جمهوری از احتمال تخلیه پایتخت درصورت تداوم خشکسالی تا پایان پاییز خبر داده بود. خبری که فارغ از انتقادها به عملی‌نشدن آن، از تشدید بحران آب به‌ویژه در پایتخت در بالاترین سطح سال‌های اخیر خبر می‌داد.

بااین‌حال به نظر می‌رسد همه دستگاه‌هایی که می‌توانند در رفع این بحران کمک کنند، از جمله شهرداری تهران که بیش از سه ماه است که قرار است چاه‌های آبش را به وزارت نیرو تحویل دهد، از تصمیمات کلان بخش آب تمکین نمی‌کنند.

وزیر نیرو در گفت‌وگویی اختصاصی با «پیام ما» اعلام کرد شهرداری باید این چاه‌ها را تحویل دهد؛ چراکه مسئله یک نیاز ملی است نه موضوعی بین‌دستگاهی. «عباس علی‌آبادی» گفت: «تحویل چاه‌های آب شهرداری تهران به وزارت نیرو نیازملی است؛ شهرداری مجبور است همکاری کند.» او ادامه داد: «برخورد ما با شهرداری مانند هر بخش پرمصرف دیگری است. دولت در مورد مصرف آب از خودش شروع کرده است.» به‌گفته علی‌آبادی، علاوه‌براین، استفاده از چمن‌های پرآب‌بر ممنوع است و به‌شدت با آن برخورد می‌شود: «نه‌فقط چاه‌های شهرداری بلکه همه کسانی که در منزل هم چاه دارند، باید بدانند که اینها ظرفیت آبی کشور است.» براساس اعلام شرکت مدیریت منابع آب کشور، از ۷۰۰ چاه هرداری تهران، فقط ۵۵ مورد کیفیت آب شرب دارند که طبق تأکید سخنگو باید به وزارت نیرو تحویل داده شوند. شهرداری تهران سالانه ۱۶۰ میلیون مترمکعب آب برای فضای سبز مصرف می‌کند که طبق قانون هوای پاک باید با پساب جایگزین شود؛ وزارت نیرو آمادگی تأمین پساب مورد نیاز را دارد. همچنین، این نهاد سه تفاهمنامه با شرکت آب‌وفاضلاب تهران طی سال‌های ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۱ برای توسعه آبیاری با پساب امضا کرده است که آنها را هم اجرا نمی‌کند.

هشدار یک کارشناس توسعه

اخراج مهاجران، زنجیره تأمین بخش‌های حیاتی اقتصاد را قطع می‌کند

اپیام ما| استاد دانشگاه تهران و کارشناس ارشد توسعه، با نقد سیاست‌های مهاجرتی ایران، هشدار داد اخراج مهاجران افغانستانی پیامدهای فاجعه‌باری برای اقتصاد کلان ایران خواهد داشت. «پویا علاءالدینی» در بیست‌وسومین نشست تخصصی «وضعیت‌شناسی مهاجرین افغانستانی در ایران» که توسط انجمن راحل، دوشنبه ۱۹ آبان ۱۴۰۴ در خانه اندیشه‌ورزان تهران با موضوع «هزینه‌های اخراج و فرصت‌های ادغام مهاجرین افغانستانی در ایران» برگزار شد، گفت: «اتکای بخش‌های کلیدی و حیاتی اقتصاد ایران از جمله ساختمان، کشاورزی، دامپروری و حتی برخی صنایع به نیروی کار مهاجر، واقعیتی انکارناپذیر است.»

او اضافه کرد: «خروج ناگهانی و شتابزده این نیروی کار که سال‌هاست در بافت و رگ‌های اقتصاد کشور تنیده شده، موجب «انقطاع و قطع زنجیره تأمین» خواهد شد. تجربه بین‌المللی به‌وضوح نشان داده است اخراج مهاجران با سابقه اقامت طولانی، یک راه‌حل اقتصادی منطقی نیست و اثرات تورمی و رکودی آن گریبانگیر جامعه میزبان می‌شود.»

این کارشناس توسعه در ادامه، به شبه‌افزارهایی که درباره هزینه‌های تحمیلی مهاجران بر نظام یارانه، سلامت و آموزش مطرح می‌شود، واکنش نشان داد و این آمارها را «غیرعلمی و بیشتر شبیه طنز» خواند. علاءالدینی استدلال کرد: «برعکس، اگر این جامعه جوان و پرانرژی به‌درستی ادغام شوند، از حقوق کارگری مناسبی برخوردار گردند و امکان تحرک اجتماعی برایشان فراهم شود، به یکی از موتورهای محرک اقتصاد تبدیل خواهند شد. مشکل اصلی، نه حضور مهاجران، که «شکست سیاست‌های توسعه ایران» و «ناتوانی در ایجاد اشتغال پایدار» برای تمام ساکنان این سرزمین است.»

| پیام ما |

در نشست خبری رئیس سازمان انرژی‌های تجدیدپذیر مطرح شد

تجدیدپذیرها گرفتار بروکراسی

سرمایه‌گذاران بخش تجدیدپذیر از پیچیدگی مسیر تأمین مالی گلایه دارند، اما «محسن طرزطلب» معاون وزیر نیرو و رئیس ساتبا، ریشه اصلی کندی طرح‌ها را در «مشکلات فرایندی میان ساتبا و صندوق توسعه ملی» دانست. به‌گفته او، تأمین مالی پروژه‌های تجدیدپذیر به نیابت از صندوق توسعه ملی پیگیری می‌شود و به همین دلیل، سرمایه‌گذاران ناچارند مراحل پیچیده و طولانی‌ای را طی کنند؛ لازم است برای تسریع در اجرای طرح‌ها، این مراحل اصلاح شود.

| مریم فاخرا
| خبرنگار |

نشست خبری «محسن طرزطلب»، معاون وزیر نیرو و رئیس سازمان انرژی‌های تجدیدپذیر و بهره‌وری انرژی، روز چهارشنبه (۲۱ آبان) در حاشیه بیست‌وپنجمین نمایشگاه بین‌المللی صنعت برق و پانزدهمین نمایشگاه انرژی‌های تجدیدپذیر برگزار شد. طرزطلب در ابتدای این نشست تأکید کرد مهم‌ترین چالش پیشِ روی توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر، «تأمین مالی» و «فرایندهای گردش کار» میان ساتبا و صندوق توسعه ملی است.

به‌گفته او، اگر مشکل منابع جدید و ورود تجهیزات خریداری‌شده از سوی صندوق توسعه برطرف شود، روند توسعه در این بخش تسهیل و تسریع خواهد شد.

طرزطلب با بیان اینکه از آغاز دولت جاری تاکنون ظرفیت نصب‌شده نیروگاه‌های تجدیدپذیر از حدود یک‌هزار و ۲۲۵ مگاوات به حدود دو هزار و ۷۲۰ مگاوات افزایش یافته، تأکید کرد هدف رسیدن به ظرفیت چهار هزار مگاوات تا اوایل آذرماه است. او گفت: «فرایندهای زیاد و طولانی‌مدت برای سرمایه‌گذار وجود دارد که بهتر است تسریع شود تا این تجهیزاتی که وارد کشور شده در اختیار بخش خصوصی با سازوکار طراحی‌شده قرار بگیرد.»

او همچنین بیان کرد بخشی از تجهیزات وارد شده است و تا آذر و بهمن برای پروژه‌های بزرگ‌مقیاس آماده می‌شود و افزود: «بدون رفع موانع، حتی با راندمان قابل‌قبول فناوری‌های خورشیدی، توسعه بخش خصوصی با کندی روبه‌رو خواهد ماند.»

بازار گواهی صرفه‌جویی سوخت

معاون وزیر نیرو در بخش دیگری از سخنانش به این نکته اشاره کرد که فعالان حوزه سرمایه‌گذاری می‌توانند از طریق طرح‌های بهینه‌سازی و صرفه‌جویی انرژی بهره ببرند و این صرفه‌جویی‌ها قابلیت تبدیل به کوپن یا گواهی برای سرمایه‌گذاران دارد. او گفت: «به‌این‌ترتیب، سرمایه‌گذار نه صرفاً با احداث نیروگاه بلکه با کاهش مصرف یا بهبود بهره‌وری نیز می‌تواند در این اقتصاد مشارکت کند و سود ببرد؛ رونق چنین مدلی می‌تواند نقش تسهیل‌کننده برای جذب بخش خصوصی باشد.»

طرزطلب تأکید کرد این مسیر، مکمل مسیر تولید انرژی است و می‌تواند بازگشت سرمایه را تسریع کند.

اتکای صرف به گاز برای تولید برق ممکن نیست

رئیس ساتبا با اشاره به اینکه فناوری‌های خورشیدی در کشور راندمانی حدود ۲۰ درصد دارند، گفت: «دیگر گازی نیست که بتوان برق را با نیروگاه حرارتی تولید کرد. اتکای صرف به گاز برای تولید برق و نیروگاه‌های حرارتی دیگر قابل‌اتکا نیست؛ از جمله به‌دلیل هزینه‌های سوخت و سیاست‌های تغییراقلیم. بنابراین، حتی با راندمان متوسط، انرژی خورشیدی به‌صرفه است.»

به‌گفته طرزطلب، توسعه انرژی خورشیدی نه صرفاً انرژی جایگزین، بلکه راهبردی برای افزایش تاب‌آوری سیستم برق کشور محسوب می‌شود.

بازگشت اصل سرمایه و کاربرد خانگی

طرزطلب درباره نیروگاه‌های کوچک‌مقیاس خانگی گفت: «اگر کسی در خانه‌اش سامانه خورشیدی نصب کند، بازگشت سرمایه بعد از سه سال انجام می‌شود. به‌این‌ترتیب که سهم مصرف از شبکه کاهش می‌یابد و هزینه‌ها پایین می‌آید.» او اعلام کرد یکی از برنامه‌ها، تسهیل ورود چنین سامانه‌هایی به بازار خانگی است.

او همچنین درباره نیروگاه‌های بادی گفت تا سال آینده ظرفیت این بخش «دو و نیم برابر» افزایش خواهد یافت. بنابر این گفته، نیروگاه‌های بادی نیز گزینه کلیدی برای جذب سرمایه‌گذار است. اگرچه جزئیات عددی دقیق را او در آن نشست بیان نکرد، اما روند افزایشی را قطعی دانست.

در پایان نشست، تفاهمنامه‌هایی میان ساتبا و معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری برای داخلی‌سازی اینورترهای خورشیدی امضا شد.

یادداشت

نگاهی به کتاب «پس از نفت و انرژی خورشیدی»

رؤیای خورشیدی و کابوس نابرابری

| رؤیا خوشنویس* |
| روزنامه‌نگار |

جامعه‌شناسی انرژی تجدیدپذیر، شاخه‌ای میان‌رشته‌ای از تخصص‌های محیط‌زیست و مطالعات انرژی است که به بررسی ابعاد اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و اقتصادیِ گذار به انرژی‌های پاک می‌پردازد. درواقع، این شاخه جدید از علم جامعه‌شناسی سعی دارد به این درک برسد که چرا و چگونه جوامع به‌سمت انرژی‌های تجدیدپذیر حرکت می‌کنند (یا مقاومت نشان می‌دهند) و چه پیامدهایی این تغییر برای مردم، نهادها و ساختارهای قدرت دارد. این علم و بررسی میان‌رشته‌ای بین صنعت و جامعه، به‌دنبال پیداکردن دلایل جامعه‌شناسانه پذیرش و یا عدم پذیرش فناوری‌های تجدیدپذیر است. همچنین، بررسی می‌کند چه مدل اقتصادی و سیاسی می‌تواند پذیرای گذار به‌سمت انرژی‌های تجدیدپذیر باشد.

در میان تجدیدپذیرها، انرژی خورشیدی نیازمند نوعی از بررسی سختگیرانه‌تر است. دقیقاً به این دلیل که رسیدن به این انرژی در ظاهر مسیر مشخصی دارد. موفقیت در زمینه استفاده بهینه از انرژی بی‌نهایت خورشید، یک موفقیت «فناورانه» است. اما با وجود اینکه مهندسان، فناوران، بازرگانان فلزهای کمیاب، سازندگان پنل‌های خورشیدی و قانونگذاران، این مسیر سهل و ممتنع می‌بینند، چرا رسیدن به آن با بن‌بست‌هایی مواجه است؟ چرا به این نتیجه رسیده‌ایم که ذهن مهندسی و حتی حقوقی قادر به پاسخگویی به موانع رسیدن به این انرژی نیست؟ برای شناخت انرژی خورشیدی، نیازمند تدوین «جامعه‌شناسی تجدیدپذیرها» هستیم.

ما ناچاریم قبول کنیم جامعه‌ای که در حال گذار از وابستگی از سوخت فسیلی به نوع جدیدی از انرژی است، نیاز دارد خود را بازتعریف کند؛ زیرا مدل اقتصادی، سیاسی، روابط اجتماعی و روابط بین‌الملل در این جامعه متفاوت خواهد بود. یکی از تأکیدات مطالعات فرهنگی نفت بر آن است که نشان دهد فرهنگ و سیاست جوامعی که با انرژی وابسته به سوخت‌های کربنی شکل گرفته‌اند، وابسته به خواص متمایز زغال‌سنگ و نفت هستند و فرهنگ و سیاست وابسته به تجدیدپذیرها بی‌شک متفاوت از سوخت فسیلی خواهد بود. روی آوردن به انرژی تجدیدپذیر یک خواست جمعی است. این خواست، نیاز به براندازی نظمی دارد که ناشی از نوع سوخت و انرژی است که ما اکنون استفاده می‌کنیم؛ نظمی که همراه با بی‌عدالتی است.

ازاین‌رو، تجدیدپذیری چون انرژی خورشیدی، نیاز به روابط، مواد و زیرساخت‌های متفاوت دارد. وجه مادی انرژی خورشیدی به ما یادآوری می‌کند آنچه اهمیت دارد، تنها منبع انرژی و سوخت فسیلی نیست، بلکه روابطی است که به‌واسطه و توسط آنها می‌سازیم و پیش می‌بریم. «وقتی این مواد از عمق زمین بیرون کشیده می‌شوند، هیچ خشونتی ندارند. این ایدئولوژی و سیاست انسان‌ها است که سازوکار خشونت را در آنها زنده می‌کند. وقتی لوله‌ها نفت را به‌سمت مسیرهای مصرف می‌برند، این مسیر نفت را تبدیل به اسحله‌ای علیه انسان‌ها، آب، طبیعت و جهان می‌کند... . بنابراین، داستان مربوط به انرژی خورشیدی محدود به توانایی خورشید در تبدیل شدن به منبع انرژی نیست.»

پس شاید به‌جای تمرکز بر روی خورشید، که بی‌نهایت در دسترس است، باید اسم آن را انرژی مس، آلومینیوم و نقره بنامیم و به سیاست‌های وابسته به تولید، توزیع، نصب و خریداری این مواد اولیه دقت کنیم.

علاوه‌براین، توجه به این نکته ضروری است که، انرژی خورشیدی نه‌تنها به زیرساختی با مواد اولیه خاص نیاز دارد، بلکه باید سیستم اقتصادی جدید براساس نوع جدیدی از انرژی پایه‌ریزی کند. به بیانی دیگر، مشخص کردن سیستم اقتصادی از ضرورت‌های تشکیل زیرساخت درست برای انرژی خورشیدی است. ژرژ باتای، یکی از اقتصاددانان مطرح حوزه انرژی، معتقد است اصل و ذات ثروت ما در زندگی ناشی از تابش خورشید است. نوعی انرژی که چشمداشتی به بازگشت پخش‌کننده ثروت ندارد. او معتقد است اقتصاد وابسته به خورشید باید شکلی از «اقتصاد عمومی» باشد؛ زیرا «انرژی خورشیدی ضد الگوی انرژی‌های دیگر است، که متکی بر هزینه‌کرد سخاوتمندانه است و نه احتکار.»

معتقدم شخصیت سخاوتمند این انرژی به ما یادآوری می‌کند انرژی خورشیدی نوعی انرژی مردمی است. به همین دلیل، این انرژی در بده‌بستان‌ها و فرمول‌های پیچیده مالکیت دولتی جای نمی‌گیرد. نمی‌تواند مانند نفت، به‌شکل یک منبع مالی بی‌انتها برای دولت عمل کند و برعکس، محلی، مردمی، کوچک و قابل‌انتقال در ساختاری غیرپیچیده است. قرار نیست هزینه‌های حکومت‌ها را تأمین کند و قرار نیست در اکسل‌های پیچیده مالی، خریدوفروش شود. نگاه سودرسانی در فرم بزرگ و کشوری، با ماهیت انرژی خورشیدی تقابل شدید دارد. زیرا خورشید منبعی پایان‌ناپذیر از انرژی است که متعلق به تکه‌ای خاص از زمین نیست. این انرژی آزاد است و باید به‌طور مساوی در دسترس باشد.

نکته بسیار مهم این است که نگاه غیرسوداگرانه به انرژی خورشیدی، می‌تواند به چرخه محیط‌زیست، تجارت پایدار، فرهنگ و سازمان‌های دموکراتیک و ضدجنگ و ضدکشورگشایی کمک کند. همچنین، می‌تواند ارزش‌افزوده بسیار زیادی در بلندمدت داشته باشد. دقیقاً این نکته است که دولتی‌شدن انرژی خورشیدی در تضاد با این اهداف است؛ زیرا دولت به‌طور سنتی و کلاسیک، نگاه سوداگرانه به انرژی خورشیدی دارد، همان‌طورکه تا امروز از سوخت فسیلی و ثروت ملی به‌عنوان منبع درآمد استفاده کوتاه‌مدت کرده است.

در اینجا دوگانگی رابطه ما با این انرژی مشخص می‌شود و این دوگانگی دقیقاً همانجا است که این انرژی را تبدیل به مسئله‌ای پیچیده کرده است که نیازمند مطالعه جامعه‌شناختی است. از یک طرف، خورشید منبعی از انرژی بی‌انتها است و از طرفی دیگر، دریافت و تبدیل آن نیازمند روابطی پیچیده با ساختار استخراج و بهره‌برداری شبه‌استعماری هستند.

معتقدم جامعه‌شناسی انرژی تجدیدپذیر به ما یادآوری می‌کند درصورتی‌که رابطه انرژی خورشیدی و نظام سیاسی به‌درستی برنامه‌ریزی وشکل‌دهی نشود، ممکن است به «آخرالزمانی سبز» برسیم. آخرالزمانی انباشته از پنل‌های خورشیدی ازکارافتاده، زباله‌های غیرقابل‌استفاده انواع تجدیدپذیرها و زمین‌هایی که دیگر سبز نیستند، بلکه پوشیده از دیوارهای انرژی خورشیدی بی انتها هستند.

متأسفانه پیش‌بینی جامعه‌شناسان حوزه انرژی این است که گذار به انرژی خورشیدی، به‌هم‌ریخته، ناقص و همراه با نابرابری خواهد بود. اگر بخواهیم از خوش‌بینی ساده‌لوحانه خود بکاهیم و دقیق‌تر به این انرژی نگاه کنیم، چند نکته را باید در نظر بگیریم. به‌نظر می‌رسد کسانی که تنها به فکر خرید پنل خورشیدی، دریافت وام یا تهیه زمین برای استقرار پنل‌ها هستند، این نکات را نمی‌دانند، یا عمداً نادیده می‌گیرند:

۱- یک نوع واحد از انرژی خورشیدی وجود ندارد. انرژی‌های خورشیدی متعددی وجود دارند و ارتباط متفاوت با این انرژی، مربوط به منبع ساطع‌کننده آن نیست، بلکه مربوط به جایگاه اقتصادی، اجتماعی و سیاسی ما برای دریافت این انرژی است.

۲- شخصیت آن با توضیح آن «صفر» معروف که این روزها مد شده است، اشتباه گرفته می‌شود. Zero Carbon در مورد انرژی خورشیدی هم گفته می‌شود، که این یک توهم است. این صفر معروف، به این معنا است که این انرژی پیامدهای زیست‌محیطی ندارد، درصورتی‌که این ادعا درست نیست.

۳- این دیدگاه که انرژی خورشیدی، یک منبع انرژی با سرعت بسیار بالا، ارزان و بی‌نهایت، مرزکشی روشن و بنگاه‌های تولیدی مشخص است، می‌تواند نوع جدیدی از برده‌داری، استعمار و سرمایه‌داری صنعتی را بازتعریف کند.

۴- حق مالکیت، خریدوفروش و کنترل اقتصادی این انرژی، دلالی‌های با فساد مالی بالا را به‌همراه خواهد داشت.

به همین دلایل روشن، برای درک انرژی خورشیدی، به همان میزان که نیاز به مهندسین برق و انرژی و متخصصین مسائل مالی داریم، به اقتصاددان و جامعه‌شناس نیز نیازمندیم.

روی کردن به خورشید و در آغوش گرفتن انرژی خورشیدی، با امید همراه است. امید برای آینده‌ای که انرژی بی‌نهایت خورشید را دریافت کنیم و بدون آنکه نیاز به دخالت و واسطه‌گری چیزی داشته باشیم، از حضور آن در زندگی لذت ببریم. امید برای آینده‌ای که «تمدن بشری»ای که به وابسته به نور خورشیدِ مدفون‌شده در زیر خاک به‌شکل سوخت‌های فسیلی است، به پایان برسد. امید برای آینده‌ای برابر و منصفانه برای انسان‌ها و دیگر موجودات. امید داریم بتوانیم بر این گردباد خراب‌کننده سیاره زمین، و مرگ و انقضایی که در افق قابل‌رؤیت است، غلبه کنیم.

کتاب «پس از نفت و انرژی خورشیدی» نوشته «گروه تحقیقات مطالعات فرهنگی نفت» ترجمه رؤیا خوشنویس، توسط نشر شیرازه منتشر شده است.

* دانش‌آموخته مطالعات فرهنگی نفت‌وانرژی دانشگاه آمستردام

| نیروویان |

خبر

احتمال سه‌نرخی شدن بنزین قوت گرفت

سخنگوی دولت درباره احتمال سه‌نرخی شدن بنزین با بیان اینکه نباید اجازه داد بنزینی که با نرخ ۳۰ هزار تومان برای دولت تمام می‌شود، به خارج از مرزهای ایران قاچاق شود، گفت: بنزین سهمیه‌ای در جای خود باقی می‌ماند. «فاطمه مهاجرانی»، سخنگوی دولت، در حاشیه جلسه روز چهارشنبه، ۲۱ آبان‌ماه، دولت در رابطه با احتمال سه‌نرخی شدن قیمت بنزین بیان کرد: «سهمیه‌ها سر جای خودش است. نمی‌توانیم اجازه دهیم بنزینی که برای دولت حدود ۳۰ هزار تومان تمام می‌شود، به‌صورت قاچاق از کشور خارج شود.» مهاجرانی با بیان اینکه اینکه سهمیه اول و دوم بنزین سر جای خودش است، افزود: «تصمیم‌گیری درباره قیمت بنزین مربوط به خودروهای لوکس، خودروهای مناطق آزاد و دولتی خواهد بود که زمان تصمیم‌گیری در این زمینه را هم اعلام خواهیم کرد.» اایسنا

مبدل‌های خورشیدی بومی‌سازی می‌شوند

تفاهمنامه بومی‌سازی و توسعه فناوری مبدل‌های خورشیدی میان معاونت علمی فناوری ریاست‌جمهوری و سازمان انرژی‌های تجدیدپذیر امضا شد. در حاشیه برگزاری «نمایشگاه صنعت برق ایران»، تفاهمنامه همکاری مشترکی میان معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست‌جمهوری و سازمان انرژی‌های تجدیدپذیر و بهره‌وری انرژی برق (ساتبا) با هدف محوری بومی‌سازی و توسعه فناوری مبدل‌های خورشیدی در کشور به امضا رسید. این تفاهمنامه توسط «تورج امرایی»، معاون توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان معاونت علمی و «محسن طرزطلب»، رئیس ساتبا امضا شد و بر استفاده از ظرفیت شرکت‌های دانش‌بنیان در راستای توسعه فناوری و حمایت از تولید بار اول تأکید دارد. براساس این تفاهمنامه، با مشارکت کنسرسیومی متشکل از شرکت‌های دانش‌بنیان و فناور فعال در حوزه مبدل‌های خورشیدی، توسعه و تولید این تجهیزات راهبردی داخل کشور و کاهش وابستگی به واردات دنبال می‌شود. همچنین در قالب این توافق، ساتبا متعهد شد برای خرید مبدل‌های تولید داخل تا سقف یک‌هزار مگاوات بازارسازی کند. این همکاری در چارچوب قانون جهش تولید دانش‌بنیان و برنامه تولید بار اول انجام می‌شود و شامل همکاری در تدوین استانداردهای ملی، تسهیل صدور مجوزها، تقویت آزمایشگاه‌های مرجع و تسریع در فرایندهای اجرایی است. هدف اصلی این اقدام، توانمندسازی زنجیره ارزش تولید تجهیزات انرژی‌های تجدیدپذیر، حمایت از شرکت‌های فناور داخلی و توسعه صنعت خورشیدی کشور عنوان شده است. این تفاهمنامه به‌مدت پنج سال معتبر است و امکان اجرای طرح با اضافه شدن شرکت‌های دانش‌بنیان جدید نیز وجود دارد. اایسنا

حمایت نماینده مجلس از صنایع

نمی‌گذاریم انتقال آب خلیج‌فارس به کرمان متوقف شود

نماینده مردم کرمان و راور در مجلس، با بیان اینکه پروژه خط دوم انتقال آب خلیج‌فارس به استان کرمان به مراحل پایانی رسیده است، گفت: «ما اجازه نخواهیم داد این پروژه که زمینه‌ساز تثبیت سرمایه‌گذاری‌های بزرگ و افزایش اشتغال خواهد بود، متوقف شود.» «شهباز حسن‌پور بیگلری» با اعلام این خبر که پروژه راهبردی خط دوم انتقال آب خلیج‌فارس به فلات مرکزی و استان کرمان وارد مرحله نهایی اجرا شده است، در تشریح جزئیات روند اجرای این پروژه گفت: «انتقال آب خلیج‌فارس به فلات مرکزی، رؤیایی بود که امروز با پیگیری‌های شبانه‌روزی و هماهنگی با دستگاه‌های ملی و استانی، در حال تبدیل‌شدن به واقعیت است. این طرح، تنها یک پروژه عمرانی نیست، بلکه مسیر نجات آینده کرمان و صنایع بزرگ آن است.» نماینده مردم کرمان و راور در مجلس تصریح کرد: «در نشست با رئیس‌جمهور، موضوع انتقال آب و ضرورت تسریع در اجرای این طرح را مطرح کردیم. پس‌ازآن، با حضور در شرکت آب خلیج‌فارس از نزدیک روند پیشرفت این پروژه را مورد پیگیری قرار دادم.» او با اشاره به گزارش ارائه‌شده توسط قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیا، گفت: «به‌دنبال پیگیری‌های انجام‌شده، لوله‌های خط انتقال آب خلیج‌فارس اکنون به تصفیه‌خانه کرمان رسیده است و تنها عملیات نهایی شامل نصب پمپ‌ها و مخازن بین‌راهی باقی مانده که به‌زودی تکمیل خواهد شد.» عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس عنوان کرد: «اولویت من همچنان حمایت از صنایع بزرگ و پروژه‌های مؤثر بر توسعه استان کرمان است. این انتقال آب، زمینه‌ساز تثبیت سرمایه‌گذاری‌های بزرگ و افزایش اشتغال خواهد بود.» اخانه ملت

نگاهی به تصمیم اخیر رئیس‌جمهور برای تسریع در تکمیل و احداث سدهای خرسان۳، ماندگان و کوهرنگ۳

سدسازی در دنا غیرقانونی و شتاب‌زده

نماینده مردم بویراحمد، دنا و مارگون در مجلس: از دستور رئیس‌جمهوری شوکه و گله‌مند هستیم اما مقاومت می‌کنیم

| شرکت سابیر |

| اجواد حیدریان |
| روزنامه‌نگار |

بحران آب در فلات مرکزی ایران به یکی از پیچیده‌ترین مسائل ملی تبدیل شده و کارشناسان محیط‌زیست سال‌ها درباره پیامدهای انتقال آب از سرشاخه‌های کارون هشدار داده‌اند، اما تصمیم اخیر رئیس‌جمهور برای تسریع در تکمیل و احداث سدهای خرسان۳، ماندگان و کوهرنگ۳ موجی از انتقاد و نگرانی را در میان متخصصان، فعالان محیط‌زیست و نمایندگان مجلس برانگیخته است. در صدر این مخالفت‌ها، نام «محمد بهرامی سیف‌آباد»، نماینده مردم بویراحمد، دنا و مارگون در مجلس شورای اسلامی، به‌عنوان یکی از معدود صداهای مستقل و علمی در دفاع از حقوق محیط‌زیستی دیده می‌شود.

دستور اخیر مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهور، در جلسه بررسی چالش‌های آبی چهار استان مرکزی کشور در تاریخ ۱۹ آبان ۱۴۰۴ مبنی‌بر «تکمیل سریع سدهای کوهرنگ۳، خرسان۳ و ماندگان»، در حالی صادر شد که هیچ‌یک از این پروژه‌ها تاکنون موفق به دریافت مجوز ارزیابی زیست‌محیطی از سازمان حفاظت محیط‌زیست نشده‌اند. این موضوع نه‌تنها تخطی آشکار از مفاد قانون حفاظت و بهسازی محیط‌زیست است، بلکه نادیده گرفتن دستور دادستان کل کشور مبنی‌بر توقف عملیات اجرایی این سدها نیز محسوب می‌شود.

به‌گفته بهرامی، نماینده مردم بویراحمد، دنا و مارگون، این تصمیم «غیرقانونی، غیرکارشناسی و شتاب‌زده» است. او در گفت‌وگو با روزنامه «پیام ما» تأکید می‌کند: «به‌شدت از تصمیم رئیس‌جمهور گله‌مند و شوکه هستیم. چطور کسی که خود سابقه کارشناسی و نگاه علمی به مسائل دارد، چنین دستور غیرقابل‌اجرایی و غیرکارشناسی و غیرقانونی‌ای را صادر و به استانداران ابلاغ کرده است؟ ساخت این سدها غیرقانونی است و تا آخرین لحظه برای توقف آن مقاومت خواهیم کرد.»

این نماینده مجلس تصریح می‌کند تمام مکاتبات رسمی با دادستان کل، سازمان محیط‌زیست و وزارت نیرو مبنی‌بر غیرقانونی بودن پروژه‌های سد خرسان و ماندگان در دفتر نمایندگی بویراحمد موجود است و سازمان محیط‌زیست نیز براساس مستندات علمی نمی‌تواند برای چنین طرح‌هایی مجوز صادر کند.

پیامدهای محیط‌زیستی و اقلیمی

سد ماندگان، که از چند سال پیش به‌عنوان طرحی برای انتقال آب به استان‌های اصفهان و یزد مطرح شده، از نظر کارشناسان به‌ویژه برای اکوسیستم شکننده کوه دنا و طبیعت منطقه بویراحمد و حوضه‌های پایین‌دست کارون بزرگ، تهدیدی جبران‌ناپذیر محسوب می‌شود. بهرامی پیش‌تر به‌نقل از متخصصان اقلیم و تنوع‌زیستی هشدار داده بود: «با احداث این سد، اقلیم بخش زیادی از کشور به هم می‌ریزد و یخچال‌ها و برف‌چال‌های دنا برای همیشه نابود خواهند شد. این کوهستان که ذخیره‌گاه طبیعی و زیستی بزرگی در کشور شناخته می‌شود، نقش تعیین‌کننده‌ای در تغذیه منابع آبی استان‌های خوزستان، بوشهر و حتی اصفهان دارد.»

به‌گفته کارشناسان محیط‌زیست، ساخت سد ماندگان، خرسان۳ و کوهرنگ۳ نه‌تنها منابع آبی استان کهگیلویه‌وبویراحمد و چهارمحال‌وبختیاری را نابود می‌کند، بلکه با کاهش ورودی آب به حوضه کارون، موجب تشدید بحران ریزگردها، شوری خاک و فروپاشی کشاورزی در مناطق پایین‌دست، به‌ویژه در خوزستان، خواهد شد. از دیدگاه علمی، این پروژه‌ها ادامه همان الگوی ناعادلانه انتقال آب است که طی دهه‌های گذشته به بحران‌های محیط‌زیستی و اجتماعی گسترده در جنوب کشور دامن زده است.

تصمیم رئیس‌جمهور، به باور بسیاری از ناظران، نتیجه فشارهای سنگین نمایندگان استان‌های اصفهان، یزد و... و لابی پرقدرت مافیای آب بر دولت است. درحالی‌که وزیر نیرو و استانداران مناطق مرکزی از کمبود آب به‌عنوان دلیل اضطرار یاد کرده‌اند، نماینده بویراحمد، دنا و مارگون با استناد به قانون، ارزیابی‌های محیط‌زیستی و اصل عدالت سرزمینی، این استدلال را مردود می‌داند.

به‌گفته برخی از تحلیلگران، زمانی که نمایندگان استان‌های مرکزی از جمله اصفهان نتوانستند از مسیر کارشناسی و قانونی بر موانع ایجادشده برای ساخت غیرقانونی سدها غلبه کنند، به‌طور مستقیم از رئیس‌جمهور درخواست دخالت کردند.

به‌نظر می‌رسد پزشکیان در مواجهه با فشارهای سیاسی، به‌جای استناد به اصول علمی، تصمیمی اتخاذ کرد که عملاً برخلاف توصیه متخصصان و نهادهای نظارتی است؛ اتفاقی که باید دید چه واکنشی از سوی «شینا انصاری»، رئیس سازمان محیط‌زیست، خواهد داشت؛ چراکه سازمان محیط‌زیست تاکنون هیچ مجوزی برای این سدها صادر نکرده است و اساساً نمی‌تواند صادر کند.

نماینده مردم بویراحمد، دنا و مارگون در مجلس در واکنش به این روند می‌گوید: «من در برابر هر تصمیم غیرکارشناسی می‌ایستم. دفاع از دنا، دفاع از ایران است. این کوهستان تنها متعلق به استان من نیست، بلکه ذخیره‌گاه طبیعی و اقلیمی همه ملت ایران است. اگر دنا بمیرد، بخشی از زیست‌بوم ملی ما نابود خواهد شد.»

در پی انتقادات و اعتراض‌های گسترده‌ای که در ماه‌های گذشته صورت گرفت، بیش از ۸۰ نماینده مجلس شورای اسلامی به پیشنهاد بهرامی طی نامه‌ای رسمی مخالفت خود را با ادامه ساخت سد ماندگان اعلام کرده بودند. بهرامی با تأکید بر ضرورت اجرای کامل قانون ارزیابی محیط‌زیستی، از رئیس‌جمهور خواسته تا «پیش از هر تصمیم اجرایی، نظر نهایی کارشناسان مستقل و سازمان محیط‌زیست» را دریافت کند.

پیش‌ازاین نیز جامعه علمی از این اقدام دولت ابراز نگرانی کرده است و گروهی از استادان دانشگاه تهران و شهید چمران اهواز در نامه‌ای سرگشاده هشدار داده‌اند «تکمیل این سدها بدون مجوز زیست‌محیطی، تخلف آشکار از قانون و تهدیدی جدی برای امنیت آبی و زیستی کشور» است.

آزمونی برای قانون

تصمیم دولت پزشکیان برای تسریع در سدسازی‌های بدون مجوز، آزمونی جدی برای پایبندی دولت به قانون و اصول محیط‌زیست‌محور است. اگر دولت در برابر فشارهای منطقه‌ای تسلیم شود، نه‌تنها به اعتماد جامعه علمی لطمه می‌زند، بلکه با تضعیف سازمان حفاظت محیط‌زیست، اصل «عدالت محیط‌زیستی» را نقض می‌کند.

در سوی دیگر، ایستادگی محمد بهرامی و جمعی از نمایندگان مجلس، نشانه‌ای از بازگشت صدای منطق و قانون به عرصه تصمیم‌گیری‌های ملی است. این جدال نه صرفاً بر سر یک سد، بلکه بر سر آینده زیست‌بوم ایران است؛ بر سر اینکه تصمیمات ملی بر مبنای دانش و عدالت اتخاذ شوند یا زیر فشار منافع سیاسی و منطقه‌ای، طبیعت و حیات میلیون‌ها نفر قربانی شود.

در این نبرد نابرابر میان قانون حفاظت و لابی سیاسی، یک نماینده از دل دنا ایستاده است تا یادآوری کند هیچ توسعه‌ای در برابر تخریب طبیعت مشروعیت ندارد و اگر سدها بالا بروند، شاید دیگر هیچ برفی بر قله‌های دنا باقی نماند و خاطره هزاران‌ساله مردمی تاریخی برای همیشه بخار شود و به هوا برود.

آیا نیاز آبی کنونی و آینده حوضه مبدأ به‌طور کامل تأمین می‌شود و مازاد واقعی وجود دارد؟ حوضه دریافت‌کننده به‌شکل کارآمد از آب استفاده می‌کند؟ آیا کسری داخلی وجود ندارد؟

نماینده مردم بویراحمد دنا و مارگون در مجلس شورای اسلامی: با احداث سد ماندگان اقلیم بخش زیادی از کشور به هم می‌ریزد یخچال‌ها و برف‌چال‌های دنا برای همیشه نابود می‌شوند

| گزارش |

نقدی بر انتقال آب بین‌حوضه‌ای در نشست «چالش‌های محیط‌زیستی و اجتماعی سد ماندگان در حوضه آبریز کارون»

«ماندگان» محکوم به شکست است

یاقوتی، کارشناس ژئوتکنیک: انتقال آب تاکنون به توسعه اقتصادی پایدار و متوازن نینجامیده، بلکه فقط توهم فراوانی آب ایجاد کرده است

اپیام ماا احداث سد «ماندگان» در یکی از ارزشمندترین اکوسیستم‌های ایران به دغدغه‌ای برای فعالان محیط‌زیست و به‌ویژه مردم کهگیلویه‌وبویراحمد تبدیل شده است. در نشستی که به‌تازگی برای بررسی چالش‌های محیط‌زیستی و اجتماعی ساخت این سد در حوضه آبریز کارون برگزار شد، انتقال آب بین‌حوضه‌ای راهکاری شکست‌خورده عنوان شد؛ چراکه وضعیت حوضه را بهبود نمی‌دهد، به‌دلیل توسعه و ایجاد تقاضای جدید، کمبود آب را تشدید می‌کند و موجب تنش میان ذی‌نفعان درون و میان دو حوضه آبریز خواهد شد.

اصفهان سال‌هاست با چالش کم‌آبی دست‌وپنجه نرم می‌کند. قرارگیری این شهر در منطقه‌ای کم‌آب و کم‌بارش و توسعه نامتوازن صنعت و کشاورزی و به‌تبع آن، افزایش جمعیت، مشکلات آبی این منطقه را دوچندان کرده است. طرح‌های انتقال آب مختلف دیگر، مانند انتقال آب از خلیج‌فارس، حوضه آبریز کارون به زاینده‌رود، تونل بهشت و تونل کوهرنگ نیز برای رسیدن آب بیشتر به این استان تعریف شده است. اما حالا قرار است از سد ماندگان نیز آب به اصفهان منتقل شود؛ انتقال آبی که چالش‌های محیط‌زیستی و اجتماعی به‌همراه می‌آورد.

در همین راستا، روز یکشنبه، ۱۸ آبان، در امتداد سلسله‌گفت‌وگوهای تعاملی کنشگران اجتماعی و مردم در مورد بحران آب، «کمپین مردمی حمایت از زاگرس مهربان» با مشارکت تشکل‌های مدنی، جلسه‌ای با عنوان «چالش‌های زیست‌محیطی و اجتماعی سد ماندگان در حوضه آبریز کارون» برگزار کرد.

توهم فراوانی آب

در این نشست «حمیدرضا یاقوتی»، کارشناس ژئوتکنیک، گفت: «در سال‌های اخیر میزان بارندگی و جریان‌های سطحی حوضه‌های آبریز ایران نسبت به نیم‌قرن گذشته به‌شدت کاهش یافته است. میانگین حجم جریان‌های تجدیدپذیر ۲۰ سال اخیر نیز نسبت به ۵۰ سال گذشته بین ۱۳ تا ۶۳ درصد کاهش داشته است. با روند روبه‌رشد مصرف، این روند کاهشی در دهه‌های آینده ادامه خواهد داشت و با ازبین‌رفتن پتانسیل مهم‌ترین منابع تأمین آب تجدیدپذیر، پدیده شکست هیدرولیکی رخ خواهد داد.»

او انتقال آب به حوضه زاینده‌رود را از راهکارهای محکوم به شکست دانست؛ چراکه «انتقال نه‌تنها وضعیت حوضه را بهبود نمی‌دهد، بلکه به‌دلیل توسعه و ایجاد تقاضای جدید، کمبود آب تشدید می‌شود. این کار از سویی نیز موجب تنش میان ذی‌نفعان درون و میان دو حوضه آبریز شده است.»

یاقوتی با تأکید بر اینکه بدون اصلاح حکمرانی آب، هر راه‌حلی محکوم به شکست است، این پرسش‌ها را درباره انتقال میان‌حوضه‌ای آب مطرح کرد: «آیا نیاز آبی کنونی و آینده حوضه مبدأ به‌طور کامل تأمین می‌شود و مازاد واقعی وجود دارد؟ حوضه دریافت‌کننده به‌شکل کارآمد از آب استفاده می‌کند؟ آیا کسری داخلی وجود ندارد؟ حوضه دریافت‌کننده منبعی جایگزینی برای تأمین آب ندارد؟ منافع، عادلانه تقسیم می‌شود و هزینه‌ها کاملاً جبران می‌شود؟ اثرات این انتقال بر محیط‌زیست به حداقل رسیده شده است؟ اثرات اجتماعی-فرهنگی به حداقل می‌رسد؟ پروژه انتقال، بر مبنای پایداری و تاب‌آوری است و با تنش‌های طبیعی و اجتماعی سازگار است؟ تصمیم‌گیری مشارکتی و پاسخگویی به مردم محلی وجود دارد؟ به حقوق و مسئولیت‌های محلی، ملی و بین‌المللی، احترام گذاشته می‌شود؟»

او معتقد است تاکنون هرگونه توسعه به‌وسیله انتقال آب، نه‌تنها منجر به توسعه اقتصادی پایدار و متوازن نشده، بلکه با ایجاد توهم فراوانی آب، شکاف میان میزان آب موجود و میزان مصرف را افزایش داده است. «تجارب ۵۰ سال اخیر در این حوضه آبریز نشان داده است، با تأمین آب در هر مرحله از طرح‌های انتقال آب، تقاضا برای مصرف به همان اندازه و حتی بیشتر، افزایش می‌یابد. بنابراین، قبل از وجود یک طرح مدیریت جامع، هرگونه انتقال آب میزان تنش آبی را بیشتر می‌کند. در این مورد دو گزینه انتقال آب از سد ماندگان و خرسان۳ مدنظر دست‌اندرکاران است. شنیده‌ها حاکی از آن است که گزینه خرسان۳ اولویت ندارد.»

یاقوتی با این گفته‌ها ادامه داد: «انتخاب محل احداث سد باید با دیدگاه افق‌محور حوضه آبریز انجام شود. انتقال آب بدون درنظر گرفتن مدیریت مصرف آب در حوضه آبریز رودخانه زاینده‌رود، جوابگو نخواهد بود.»

مطالعات نادقیق سد ماندگان

او خلاصه‌ای از سه دهه مطالعات در حوضه رودخانه خرسان ارائه داد: «احداث سدها موجب تقسیم‌بندی حوضه‌ها به حوضه‌های مهندسی و طبیعی می‌شود. با توجه به تحقیقات صورت‌گرفته عدم تعادل بین میزان منابع و مصرف، به‌ویژه در سال‌های اخیر خشکسالی را تشدید کرده است. به‌علاوه، میزان تخصیص آب به استان اصفهان در مطالعات حوضه خرسان با مطالعات اخیر سد ماندگان مغایرت دارد و از ۳۲ میلیون مترمکعب در سال به ۲۸۰ میلیون مترمکعب در سال رسیده است. در مطالعات انتقال آب از سد ماندگان میزان دبی ۱۰.۵ مترمکعب در ثانیه در نظر گفته شده است، درحالی‌که براساس مطالعات هیدرومتری در دهه‌های پرآبی بیشترین میزان دبی ورودی پشت مخزن سد ۸.۴۵ مترمکعب بوده است.»

او ادامه داد: «تحلیل هیدرولیکی نیازمند آمار مناسب و وسیع است. هرچه دوره آماری موجود طولانی‌تر باشد، کیفیت آن بالاتر می‌رود. اما در محدوده مذکور آمار آبدهی موجود در ایستگاه‌های هیدرومتری مختلف است و گزارشات محدوده سد ماندگان بدون درنظرگرفتن تغییراقلیم، ذوب یخچال‌ها و کاهش بارندگی نوشته شده است. آمارهای ایستگاه هیدرومتری نیز با استفاده از نسبت مساحت و بارش تخمین زده و بازسازی شده است.»

یاقوتی تأکید کرد با احداث سد ماندگان دبی رودخانه خرسان با افت روبه‌رو خواهد شد و با افت سطح آبخوان‌های زیرزمینی، اکوسیستم منطقه و منابع آبی محلی به‌شدت تهدید می‌شود.

پیشنهاداتی برای جایگزینی انتقال آب و ساخت سد ماندگان

یاقوتی در ادامه پیشنهاداتی برای جایگزینی انتقال آب و ساخت سد ماندگان ارائه کرد: «استفاده از اقتصاد چرخشی به‌جای اقتصاد خطی برای رسیدن به توسعه پایدار و جلوگیری از هدررفت منابع آب، استفاده از مدل‌های آب-اقتصاد که دهه‌هاست مدیران آب کشورهای توسعه‌یافته از آن استفاده می‌کنند، شناخت محصولات دیم و تعیین دقیق اندازه زمین کشاورزی با کمک سنجش از دور، کاهش استفاده از آب‌های زیرزمینی در کشاورزی، بهینه‌سازی مصرف آب در صنعت، کاهش و مدیریت مصرف آب در شهرها و جلوگیری از افزایش بی‌رویه جمعیت و ساخت‌وساز.»

بازنگری در تمامی طرح‌های بارگذاری و انتقال از زاینده‌رود، اجرای طرح‌های تغذیه مصنوعی در مناطق مؤثر بر تغذیه آبخوان، تبدیل مصالح تمامی آسفالت‌ها و پیاده‌روها به مصالح متخلخل و نفوذپذیر، نصب کنتور برای تمام مصارف، شناسایی مقدار و توزیع زمانی مصارف و تعیین میزان آب‌های به‌حساب‌نیامده در مصارف مجاز و غیرمجاز، کمک به ایجاد سازمان‌های مردم‌نهاد حامی محیط‌زیست، بازنگری هر نوع انتقال آب بین‌حوضه‌ای به اصفهان، ایجاد کارگروه تخصصی برای استفاده عاجل از ظرفیت‌های بانک جهانی، بانک توسعه اسلامی، صندوق یونسکو، سازمان ملل برای تخصیص بودجه و اعطای وام برای انجام اقدامات اصلاحی از دیگر اقداماتی بود که این کارشناس ژئوتکنیک پیشنهاد کرد.

| یادداشت |

تخریب میراث طبیعی کوه «شیوشگان»

احمدالماسی‌نیا |
| خبرنگار |

کوه «شیوشگان» به‌عنوان یکی از شاخص‌ترین میراث‌های طبیعی استان کرمان و ثبت‌شده در فهرست آثار طبیعی ملی کشور، این روزها زیر فشار شدید فعالیت‌های عمرانی، ساخت‌وسازهای غیرمجاز و برداشت‌های غیرقانونی از بستر طبیعی خود، در حال نابودی تدریجی است. این روند چهره زمین‌شناختی و اکولوژیک این کوه را مخدوش کرده و نماد دیرپای کرمان را در آستانه حذف از حافظه طبیعی و فرهنگی مردم قرار داده است.

کوه شیوشگان در جنوب شهر کرمان، از دیرباز بخشی از هویت تاریخی و فرهنگی این شهر بوده است و منظر طبیعی آن، همچون دژ طبیعی بر فراز شهر، در متون و خاطرات مردم کرمان جایگاهی ویژه دارد که بااین‌حال، طی سال‌های اخیر، حریم این میراث طبیعی ملی بدون کوچک‌ترین رعایت ضوابط حفاظتی، مورد تعرض قرار گرفته و بخش‌هایی از دامنه آن به‌منظور احداث جاده، ساختمان و حتی انبارهای غیرمجاز، تخریب شده است.

درحالی‌که طبق قانون، هرگونه دخل و تصرف در عرصه و حریم آثار ثبت‌شده ملی، جرم محسوب می‌شود، اما در عمل، نبود نظارت مستمر و نبود پاسخگویی از سوی دستگاه‌های مسئول، زمینه‌ساز تخریب گسترده این میراث طبیعی شده است.

برداشت‌های غیرمجاز و سکوت نهادهای متولی

گزارش‌های میدانی حاکی از آن است که در برخی بخش‌های کوه، برداشت مصالح سنگی و خاکی بدون مجوز انجام می‌گیرد. کارشناسان زمین‌شناسی و محیط‌زیست بارها نسبت به خطر فرسایش شدید، لغزش دامنه‌ها و ازبین‌رفتن بافت زمین‌شناختی کوه هشدار داده‌اند و با وجود این هشدارها، سکوت و انفعال برخی دستگاه‌های نظارتی به‌ویژه در سطوح استانی، عملاً راه را برای تخریب بیشتر بازگذاشته است.

تجربه تلخ شیوشگان، بار دیگر ضعف ساختار مدیریتی کشور در حوزه حفاظت از میراث طبیعی را عیان کرده است و تداخل وظایف میان اداره‌های کل میراث‌فرهنگی، حفاظت محیط‌زیست و منابع‌طبیعی سبب شده است هیچ‌یک مسئول مستقیم پاسخگویی در برابر افکار عمومی نباشند. از طرف دیگر، نبود طرح حفاظتی مصوب، کمبود نیروهای یگان حفاظت، و تخصیص نیافتن بودجه کافی برای پایش مستمر مناطق ثبت‌شده، وضعیت را به نقطه‌ای بحرانی رسانده است.

این کوه فقط توده‌ای سنگی نیست، بخشی از منظر فرهنگی و تاریخی شهر کرمان است و هرگونه تغییر در چهره طبیعی آن، چشم‌انداز شهر را خدشه‌دار می‌کند و یکی از عناصر هویت‌ساز را از بین می‌برد.

ضرورت بازنگری در سیاست‌های حفاظتی

جامعه محلی، فعالان محیط‌زیست و اصحاب رسانه انتظار دارند نهادهای نظارتی به‌ویژه سازمان بازرسی کل کشور و دادستانی عمومی و انقلاب کرمان با فوریت به این پرونده وارد شوند و ضمن توقف فوری فعالیت‌های تخریبی، مسئولان کوتاهی‌کننده در حفاظت از کوه را مورد بازخواست قرار دهند.

از طرف دیگر، این رخداد بار دیگر ضرورت اصلاح رویکرد کشور در مدیریت میراث طبیعی را یادآور می‌شود که حفاظت از آثار طبیعی نباید تنها بر دوش سازمان‌های محلی گذاشته شود؛ بلکه نیازمند سیاست ملی، بودجه اختصاصی و ضمانت اجرایی قاطع است و تدوین طرح جامع حفاظت از منظر طبیعی و فرهنگی کرمان می‌تواند نخستین گام برای جلوگیری از تکرار چنین فجایعی باشد.

درحالی‌که کوه شیوشگان در فهرست میراث طبیعی ملی ثبت شده است، پرسش اساسی این است که چرا حریم حفاظتی آن رعایت نمی‌شود و چه نهادی پاسخگوی این تخریب آشکار است؟

ضعف در اجرای قوانین حفاظت از میراث طبیعی، نبود بودجه پایدار برای پایش مناطق ثبت‌شده و هم‌پوشانی وظایف میان نهادهای مسئول، باعث شده است میراث طبیعی کشور قربانی بی‌نظمی اداری شود.

علاوه‌بر اینها، انتظار افکار عمومی از استانداری کرمان، اداره‌کل میراث‌فرهنگی و سازمان حفاظت محیط‌زیست این است که با فوریت روند تخریب را متوقف و طرحی جامع برای احیای حریم کوه تدوین کنند. اگر میراث طبیعی همچون کوه شیوشگان را صرفاً به چشم زمین قابل‌بهره‌برداری بنگریم، درحقیقت ریشه تمدن خود را می‌تراشیم و تجربه تلخ نابودی کوه‌ها و تپه‌های باستانی در سایر نقاط کشور باید برای کرمان هشداری جدی باشد؛ زیرا بازگرداندن طبیعت، همانند بازگرداندن تاریخ، ناممکن است.

سازمان ثبت‌اسناد و املاک کشور
اداره کل ثبت‌اسناد و املاک استان مرکزی
آگهی فقدان سند مالکیت

آقای قاسم علی سلمانی باستناد استشهادیه گواهی شده منضم به تقاضای کتبی جهت دریافت سند مالکیت المثنی نوبت اول به این اداره مراجعه کرده مدعی است سند مالکیت شش‌دانگ پلاک ۱۸۹۰/۳- اصلی واقع در شهرستان محلات که متعلق به وی می‌باشد به علت جابجایی مفقود شده است با بررسی دفتر املاک معلوم شد سند مالکیت اولیه به شماره الکترونیک ۱۴۰۴۳۳۰۵۰۰۵۰۰۳۲۹۴ به نام متقاضی صادر و تسلیم شده و دفتر املاک بیش از این حکایتی ندارد؛ لذا باستناد تبصره یک اصلاحی ماده ۱۲۰ آیین‌نامه قانون ثبت مراتب یک نوبت آگهی و متذکر می‌گردد هر کس نسبت به مالک مورد آگهی معامله‌ای انجام داده یا مدعی وجود سند مالکیت نزد خود باشد بایستی ظرف ده / ۱۰ روز از تاریخ انتشار این آگهی اعتراض کتبی خود را به پیوست اصل سند مالکیت با سند معامله رسمی به این اداره تسلیم نماید بدیهی است در صورت عدم وصول اعتراض در مهلت مقرر و یا وصول اعتراض بدون ارائه سند مالکیت یا سند معامله رسمی نسبت به صدور سند مالکیت المثنی و تسلیم آن به متقاضی اقدام خواهد شد.

رئیس ثبت‌اسناد محلات
علی صالحی
شناسه آگهی: ۲۰۴۷۹۲۹

روزنامه سیاسی - اجتماعی
صاحب امتیاز و مدیرمسئول: روح‌الله خدیشی
سردبیر: فاطمه علی‌اصغر
دبیر ویژه‌نامه‌ها: شبنم شکوریان
مدیر هنری: تیوا صمدیان
دبیر عکس: یاسر خدیشی
دبیر محیط زیست: فاطمه باباخانی
دبیر گزارش: مهتاب جودکی
دبیر میراث و گردشگری: فرزانه قبادی
دبیر خبر: یاسر مختاری
صفحه‌آخر: صدف سرداری
صفحه‌آرایی: علی اکبرزاده، آتنا شریف‌زاده
بازاریابی و تبلیغات: محمد زز
اداری: ندا صفاریان، فاطمه آقاملایی
الهام سرگزی، شیوا کرمی
رتبه روزنامه پیام ما: ۲
نظرات نویسندگان دیدگاه شخصی آنان بوده و لزوما دیدگاه روزنامه نیست.

روزنامه پیام ما
www.payamema.ir
پنجشنبه ۲۲ آبان ماه ۱۴۰۴ ● سال بیست و یکم ● شماره پیاپی ۳۲۷۳

تماس دفتر تهران: ۲۸۴۲۱۹۱۰-۰۲۱
شماره نمابر: ۷۴۲۲ ۷۱۰۵-۰۲۱
تحریریه: داخلی ۱
استان‌ها: داخلی ۲
برگزاری رویداد: داخلی ۳
مدیرمسئول: داخلی ۴
آگهی استان‌ها: عرفانه بهرامجردی ۰۹۰۵۲۸۱۲۵۵۹
آگهی‌های تهران: لی‌لی میرافضل ۰۹۳۹۴۳۷۴۴۶۰
آیین‌نامه اخلاق حرفه‌ای پیام‌ما:
www.payamema.ir/akhlagh

توزیع تهران: نشرگستر (۰۲۱۶۱۹۳۳۰۰۰)
توزیع استان‌ها: جراری (۰۹۱۲۲۱۳۱۰۸۹)
چاپ: شاخه سبز (۰۲۵۳۳۴۴۲۵۶)
تهران - خیابان شریعتی - ابتدای شهید بهشتی - پلاک ۱۲ - طبقه اول
نشانی: کرمان، میدان آزادی، خیابان شهید بهشتی، شهید بهشتی ۱۰، نبش شرقی ۲
تلفن: ۲۸۴۲۱۹۱۰-۰۲۱ / تلفن: ۳۲۴۴۸۰۸۶-۰۳۴
ایمیل سازمان آگهی ها: payamema.adv@gmail.com
ایمیل تحریریه: Khabar.payamema@gmail.com
@payamema @payamema ۰۹۰۳ ۳۳۳ ۸۴۹۴
www.payamema.ir

| پیام ما دیروز |

| اعتماد |

گفت‌وگوی «پیام ما» با وکیل پرونده «احمد بالدی» درباره جزئیات واقعه اخیر در اهواز

ردپای تخلف شهرداری در خودسوزی «احمد»

«تا وقتی شهردار اهواز و معاونش از اهواز بیرون نروند، پیکر پسرم را تحویل نمی‌گیرم.» این گفته «مجاهد بالدی» (عبدالسیدی) خطاب به جمعیتی است که برای تسلیت درگذشت احمد آمده بودند. «احمد» پسر مجاهد، دانشجوی ۲۰ساله، که ۱۲ آبان در اعتراض به تخریب اغذیه‌فروشی خانوادگی‌شان توسط مأموران شهرداری خودسوزی کرد و بامداد ۲۰ آبان به‌علت شدت جراحات جان باخت. حالا سایت اطلاع‌رسانی استانداری خوزستان از استعفای شهردار اهواز و برکناری معاون شهردار و سه نفر از مدیران شهری خبر داده و اعلام کرده سرپرست جدید فرمانداری اهواز هم منصوب شده است.

| نادره وائلی‌زاده |
| روزنامه‌نگار |

مجاهد بالدی در ویدئویی که در فضای مجازی منتشر شده، خطاب به شهروندانی که برای همدردی و تسلیت آمده‌اند، می‌گوید: «ما فاتحه‌خوانی نداریم، جنازه تحویل نمی‌گیریم تا اینکه امینی و شمس (شهردار اهواز و معاون خدمات شهری) از این شهر بیرون بروند. من نمی‌گذارم مراسم برگزار شود. ما خانواده‌ای هشت‌نفری هستیم، اگر اینها از این شهر نروند، اول نوبت من است که خودم را بسوزانم و بعد یکی‌یکی افراد خانواده‌ام خودشان را می‌سوزانند.»

خودسوزی و فوت احمد، بار دیگر عملکرد و اختیارات شهرداری در برخورد با شهروندان را مورد توجه قرار داده است. عصر ۱۲ آبان مأموران اجراییات شهرداری منطقه ۳ اهواز برای تخلیه یک اغذیه‌فروشی در پارک «زیتون» سر می‌رسند. مجاهد بالدی (عبدالسیدی) صاحب این اغذیه‌فروشی در محل حضور ندارد و احمد بالدی (عبدالسیدی) پسر او، از مأموران درخواست می‌کند دست نگه‌دارند، اما اصرارش برای جلوگیری از اقدام شهرداری ناکام می‌ماند. احمد درنهایت، در اعتراض به تخلیه و تخریب اغذیه‌فروشی خانوادگی‌شان در همان محل خودسوزی می‌کند. آن‌طورکه دانشگاه علوم‌پزشکی جندی‌شاپور اهواز اعلام کرده: «این جوان که به‌خاطر سوختگی ۷۰ درصدی در بیمارستان طالقانی اهواز بستری بود، به‌رغم تلاش کادر درمان درگذشت.»

مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهور، در پی درگذشت احمد بالدی، به وزیر کشور دستور داده است ضمن ابلاغ پیام تسلیت و ابراز همدردی او به خانواده بالدی، هرچه سریع‌تر کمیته‌ای ویژه برای بررسی دقیق ابعاد ماجرا و پیگیری برخورد قاطع با خاطیان تشکیل شود. همچنین، استاندار خوزستان که پیش‌ازاین از سوی وزیر کشور به‌عنوان رئیس شورای تأمین استان مأمور بررسی میدانی حادثه شده بود، وعده داده است «تمامی ظرفیت‌های حقوقی، اداری و نظارتی به کار گرفته شده تا ضمن بررسی دقیق و بی‌طرفانه ابعاد این رویداد، با عوامل کوتاهی یا خطا در این حادثه، با قاطعیت کامل برخورد شود».

بنابر گزارش مرکز اطلاع‌رسانی وزارت کشور، در پی دستور رئیس‌جمهور، وزیر کشور کمیته ویژه‌ای را مأمور رسیدگی دقیق به ابعاد ماجرای حادثه اهواز کرد. این کمیته قرار است در اسرع وقت ابعاد حادثه را بررسی کند و ضمن گزارش به وزیر کشور، پرونده خاطیان را برای برخورد قانونی در اختیار مراجع ذی‌صلاح به‌ویژه دستگاه قضائی قرار دهد. شنیده‌ها حاکی از آن است که کمیته ویژه رئیس‌جمهور عصر سه‌شنبه به اهواز سفر کرده و جلسه شورای تأمین خوزستان در استانداری تشکیل شده، اما تا زمان تهیه این گزارش اخباری از نتیجه حضور این کمیته منتشر نشده است.

بعدازظهر چهارشنبه، ۲۱ آبان، سایت اطلاع‌رسانی استانداری خوزستان اعلام کرد: «رضا امینی، شهردار اهواز از سمت خود کناره‌گیری کرد. همچنین معاون خدمات شهری شهرداری، شهردار منطقه ۳، معاون شهرداری منطقه ۳ و مسئول اجراییات شهرداری اهواز از سمت خود برکنار شدند.» براساس این گزارش، سرپرست جدید فرمانداری اهواز نیز منصوب شده است.

مأموریت خودسرانه

شهرداری و شورای شهر اهواز در یک سال گذشته شرایط آشفته‌ای داشته و با انتقادات بسیاری مواجه بوده است. اختلاف اعضای شورا درباره استیضاح و ابقای شهردار، جلسات علنی را تعطیل و کار را به انحلال شورای شهر کشاند. شورای حل اختلاف خوزستان شهریورماه رأی به انحلال شورای شهر اهواز داد، اما هیئت مرکزی حل اختلاف وزارت کشور یک ماه بعد آن را رد کرد و رأی به ادامه فعالیت شورا داد.

از زمان وقوع این حادثه تلخ در پارک زیتون، شهرداری و شورای شهر اهواز پاسخ رسانه‌ها را نداده‌اند. هیچ‌کدام از آنها از احمد عیادت نکردند و حتی از خانواده بالدی دلجویی یا عذرخواهی نکرده‌اند.

ویدئوهایی که در این مدت در فضای مجازی منتشر شده، نحوه رفتار مأموران شهرداری اهواز را نشان می‌دهد و حکایت از برخورد تند مأموران با احمد و مادرش (که به محل اغذیه‌فروشی آمده بود) دارد. شاهدان حادثه می‌گویند مأموران شهرداری با شهروندانی که قصد فیلمبرداری یا کمک داشتند، برخورد کرده‌اند. مجاهد بالدی، صاحب اغذیه‌فروشی و پدر احمد به «پیام ما» می‌گوید: «مأموران شهرداری اهواز، قصد بازداشت احمد را داشتند، درحالی‌که بدنش سوختگی شدیدی داشت و مادر احمد را که در محل بود، به‌طرز نامناسبی بازداشت می‌کنند و با وانت می‌برند.»

همچنین، «عبدالنبی عباسی»، وکیل خانواده بالدی، با اشاره به تشکیل پرونده‌های قضائی از سوی معاون دادستان اهواز و خانواده بالدی علیه شهرداری اهواز، به «پیام ما» می‌گوید: «اجراییات شهرداری منطقه ۳ اهواز روز دوشنبه، ۱۲ آبان، با داشتن دستور قضائی که خطاب آن به کلانتری ۲۶ اهواز بود، برای تخلیه محلی که در اجاره مجاهد عبدالسیدی (بالدی) است، به آنجا مراجعه می‌کند.»

او توضیح می‌دهد: «این درست است که قرارداد اجاره ۲۰ساله ایشان تمام شده بود و باید محل را تخلیه می‌کرد، اما مشکل از اینجا آغاز می‌شود که این دستور قضائی خطاب به کلانتری ۲۶ زیتون کارمندی بود. درحالی‌که شهرداری و عوامل اجراییات منطقه ۳ اهواز، خود مستقیماً وارد عمل شدند و بدون همراهی و معیت کلانتری به محل می‌روند. درواقع، کارکنان شهرداری بدون همراه داشتن مأموران کلانتری و نیروی انتظامی و بدون اطلاع کلانتری محل که مأمور اجرای دستور قضائی بوده، درصدد اجرای دستور قضائی برآمدند و همان‌طورکه در فیلم منتشرشده مشاهده می‌شود، خودشان وارد عمل می‌شوند که برخوردهای غیرمسئولانه و خارج از قانون مأموران، حوادثی به‌دنبال داشت که منجر به اتفاقاتی مانند خودسوزی پسر جوان موکلم بنام احمد عبدالسیدی (بالدی) و موارد دیگری مانند برخورد فیزیکی و بازداشت و بردن مادر احمد به مکانی دیگر به‌وسیله خودرو و تخریب و ورود خسارت به اموال موکل توسط مأموران شهرداری شد.»

وکیل خانواده بالدی می‌افزاید: «تمامی این موارد در فیلم منتشرشده مشخص و مشهود است. این درحالی‌است که دستور قضائی که در دست عوامل شهرداری بود، حاوی این‌گونه اقدامات فراقانونی نبوده و اقدامات مأموران شهرداری خودسرانه و برخلاف ضوابط و قوانین اجرای دستورات قضائی بوده است.»

براساس گزارش خبرگزاری میزان، «امیر خلفیان»، دادستان عمومی و انقلاب اهواز، با اشاره به اتمام مهلت قرارداد اغذیه‌فروشی گفته است: «در همین رابطه گزارشی از سوی شهرداری به معاونت حقوق عامه دادستانی اهواز واصل شده و معاون دادستان اهواز نیز به کلانتری محل دستور می‌دهد تخلیه این واحد با رعایت کامل موازین قانونی، حقوقی، شرعی و حقوق شهروندی، صیانت از اموال نامبرده، در زمان مناسب و بدون هیچگونه تنشی انجام شود. شهرداری بدون توجه به تأکیدات مقام قضائی، شروط تعیین‌شده و به‌صورت خودسرانه و در زمان نامناسب مجدداً برای تخلیه این واحد به محل مورد نظر مراجعه می‌کند.»

به‌گفته خلفیان، «شهردار و مسئول اجراییات شهرداری منطقه ۳ اهواز بازداشت و برای سه نفر دیگر نیز دستور جلب به دادرسی صادر شده است که با قرار وثیقه آزاد شدند. چند نفر که در فضای مجازی به‌دنبال ایجاد تنش و آشوب بودند نیز در حال حاضر با قرار کفالت آزاد هستند».

اختیارات شهرداری تا کجاست؟

نمونه‌های متعددی از برخورد خشونت‌آمیز مأموران شهرداری با دستفروشان یا تصرف و سد معبر گزارش شده است. آخرین آنها شهریورماه امسال در قزوین بود؛ در آن حادثه ضرب‌وشتم دستفروشان توسط مأموران شهرداری واکنش‌های بسیاری در جامعه به‌همراه داشت.

در اهواز یک ماه پیش نیز تصاویری از برخورد شدید مأموران اجراییات شهرداری با دستفروشان «کوی گلستان» منتشر شد. پیش‌ازاین نیز برخوردها از حمله شبانه با لودر به بساطی‌ها تا ضرب‌وشتم دستفروشان با شوکر گزارش شده بود، اما این بار مأموران شهرداری اهواز پا را فراتر گذاشته و تا بازداشت شهروندان پیش رفته‌اند. ویدئوهای تکان‌دهنده‌ای از مأموران شهرداری اهواز درحالی‌که تلاش می‌کنند احمد را با بدن سوخته و برهنه بازداشت و سوار وانت کنند، منتشر شده است که واکنش‌های بسیاری به‌دنبال داشت.

«سیدمحمد لاری»، کارشناس برنامه‌ریزی شهری و مدرس دانشگاه، درباره اختیارات واحد اجراییات شهرداری‌ها به «پیام ما» می‌گوید: «در قانون مشخصاً به شرح خدمات واحد اجراییات اشاره‌ای نشده، ولی نکته این است که مأمور شهرداری، مأمور اجرای احکام مدنی نیست. مثلاً قوانینی داریم مبنی‌بر اینکه مقاومت در مقابل اجرای حکم جرم است، اما مأمور شهرداری اصلاً مأمور اجرای حکم نیست و حق اجرای احکام ندارد. به همین دلیل است که برای او ترتیبات و آیین‌نامه‌ای هم نیست. مأمور اجراییات شهرداری درصورتی‌که با مقاومت مواجه شود، باید از نیروی انتظامی کمک بگیرد و خود رأساً اجازه ندارد وارد عمل بشود. مأمور شهرداری حتی اجازه ورود به ملک دیگران را هم ندارد.» او تأکید می‌کند: «مأموران شهرداری به‌هیچ‌عنوان حق بازداشت افراد را ندارند و حتی نیروی انتظامی نیز بدون حکم قضائی، اجازه بازداشت کسی را ندارد.»

خشونت و بازداشت، ممنوع

«غلامحسین مزارعی»، وکیل پایه یک دادگستری، به «پیام ما» می‌گوید: «شهرداری به‌هیچ‌وجه حق به‌کارگیری زور و بازداشت افراد را ندارد و صرفاً در راستای رفع سد معبر، حق جمع‌آوری اموال را دارند.»

به‌گفته او «شهرداری طبق قانون اجازه دارد مانع از سد معبر شود یا از ساخت‌وسازهای غیرمجاز جلوگیری کند. منتها در اعمال وظایفش، حق به‌کارگیری خشونت علیه شهروند را ندارد. یعنی اگر شهروندی در مقابل شهرداری مقاومت کند، باید از نیروی انتظامی که ضابط دادگستری است، کمک بگیرد. در مورد بازداشت افراد که مشخصاً شهرداری حق بازداشت ندارد و اگر مقاومتی در مقابل شهرداری صورت گیرد، نمی‌تواند اعمال زور کند و افراد را کتک بزند».

مزارعی درباره الزام حضور نیروی انتظامی در مأموریت‌های شهرداری هم توضیح می‌دهد: «حضور نیروی انتظامی در مواقعی که دستور قضائی باشد و بخواهند رأی دادگاه را اجرا کنند و مقاومت باشد، باید حتماً با هماهنگی نیروی انتظامی باشد.»

| گزارش |

استاندار خوزستان ارائه آمار مراجعه به مراکز درمانی به‌دلیل آلودگی هوا را ممنوع کرد

ثبت رکورد بیماران تنفسی در اهواز

آلودگی هوای خوزستان به‌دلیل تداوم آتش‌سوزی هورالعظیم، سوزاندن بقایای نیشکرهای هفت‌تپه و فعالیت صنایع آلاینده در روزهای اخیر موجب شد رکورد جدیدی از آمار مراجعه به بیمارستان‌ها و مراکز درمانی این استان ثبت شود. در این شرایط استانداری خوزستان به دانشگاه علوم‌پزشکی جندی‌شاپور اهواز را از ارائه آمارهای جدید از میزان مراجعان منع کرد.

| یاسر مختاری |
| روزنامه‌نگار |

در روزهای اخیر «علیرضا رئیسی»، معاون وزیر بهداشت، از مرگ بیش از ۵۹ هزار ایرانی در سال به‌دلیل تبعات ناشی از آلودگی هوا در شهرهای ایران خبر داد. اعلام این آمار با سیطره آلودگی هوا در استان خوزستان و تشدید مشکلات تنفسی برای شهروندان این استان هم‌زمان شد. این درحالی‌است که همچنان این آلودگی تداوم دارد و نفس‌کشیدن برای خوزستان‌ها سخت‌تر شده است.

داده‌های سامانه پایش کیفی هوای کشور در روز چهارشنبه، ۲۱ آبان، از جولان آلودگی هوا در ۲۵ شهر این استان حکایت داشت. در همین راستا، شاخص کیفیت هوا در شهرستان کارون با قرار گرفتن روی عدد ۲۰۶ AQI، این شهرستان را در وضعیت بنفش و بسیار ناسالم قرار داد. همچنین، اهواز با ۱۹۸، دشت آزادگان ۱۹۵، هویزه ۱۸۹، ملاثانی ۱۸۴، شوشتر ۱۸۰، شادگان ۱۷۴، آغاجاری و ماهشهر ۱۷۲، دزفول و خرمشهر ۱۶۷، اندیمشک ۱۶۴، آبادان ۱۶۰، بهبهان ۱۵۶، باغملک ۱۵۵ و لالی ۱۵۲ AQI در وضعیت قرمز و ناسالم برای همه گروه‌ها قرار گرفت. شهرهای هفتکل با ۱۳۹، شوش ۱۲۷، امیدیه ۱۲۲، هندیجان ۱۰۹، ایذه ۱۰۴ AQI نیز وضعیت نارنجی و ناسالم هوا برای گروه‌های حساس را تجربه کردند.

کارزار خوزستانی‌ها

آلودگی هوا در روزهای گذشته خوزستان، دانشگاهیان این استان را واداشت تا در «پلتفرم کارزار» از استاندار بخواهند مدارس و دانشگاه‌های این استان را تعطیل کند. آنها خطاب به استاندار نوشتند: «در روزهایی که شاخص آلودگی هوا بارها از مرز خطر عبور کرده است، تنفس برای بسیاری از شهروندان به کاری دشوار و پرخطر تبدیل شده است. مدارس و دانشگاه‌ها همچنان باز است و دانشجویان و دانش‌آموزان مجبورند در هوای مملو از ذرات معلق و بوی سوختگی رفت‌وآمد کنند. در چنین شرایطی، ادامه آموزش حضوری بی‌توجهی آشکار به سلامت عمومی و حق نفس کشیدن مردم خوزستان است.» این کارزار نتیجه‌بخش بود و روز چهارشنبه، ۲۱ آبان، در این استان تعطیل اعلام شد.

افزایش ۲۵ درصدی بیماران تنفسی

در روزهای گذشته شمار شهروندان خوزستانی که به‌دلیل افزایش ذرات معلق در هوا به بیمارستان‌ها و مراکز درمانی این استان مراجعه کردند، افزایش یافت. چنان‌که «فرهاد سلطانی»، معاون درمان دانشگاه علوم‌پزشکی جندی‌شاپور اهواز گفت، این میزان در مقایسه با آبان‌ماه سال گذشته ۲۰ تا ۲۵ درصد افزایش پیدا کرده است.

به‌گفته او، روند کنونی آلودگی هوا و افزایش بیماران تنفسی ناشی از این وضعیت آسیب‌های جدی به حوزه سلامت وارد می‌کند و باید برای آن، فکر اساسی کرد. «آلودگی شدید هوا می‌تواند آسیب جدی به‌ویژه برای کودکان، سالمندان و گروه‌های پرخطر داشته باشد. از سوی دیگر، تعطیلی‌های مکرر نیز به استان خوزستان آسیب می‌زند.»

به‌گزارش ایسنا، سرپرست معاونت درمان دانشگاه علوم‌پزشکی جندی‌شاپور اهواز گفت: «باید فکر عاجلی برای حل مسئله آلودگی هوای خوزستان شود. باید به‌سرعت به این مسئله ورود کرد.» او با تأکید بر لزوم پیشگیری از مواجهه با آلودگی هوا گفت: «باید کارگروهی برای وضعیت آلودگی هوای خوزستان تشکیل شود و مشکل را دقیق بررسی کنند و تصمیم‌گیری‌های لازم را انجام دهند تا این شرایط بهبود یابد. در شرایط آلودگی هوا بیماران مبتلا به آسم، آلرژی و دارای بیماری‌های زمینه‌ای بیشتر به بیمارستان‌ها مراجعه می‌کنند. بسیاری از بیماران نیز علائم دارند، اما به مراکز درمانی مراجعه نمی‌کنند.»

او ادامه داد: «عمق این آلودگی در اهواز و خوزستان بسیار زیاد و مشکلات شدید است؛ به‌گونه‌ای‌که همه افراد جامعه درگیر عوارض آلودگی هوا شده‌اند. باید رودربایستی و تعارف را کنار گذاشت و مشکل را حل کرد؛ در غیر این‌صورت زیان‌های درازمدتی به سلامت مردم وارد می‌شود.»

سرپرست معاونت درمان دانشگاه علوم‌پزشکی جندی‌شاپور اهواز بیان کرد: «در حال حاضر، یکی از مشکلات ما در بیمارستان‌ها، به‌ویژه بیمارستان امام اهواز، فراوانی مراجعه به‌دلیل آلودگی هوا است و ازدحام مراجعه‌کنندگان زیاد است. از سوی دیگر، نیروها فرسوده و تخت‌های زیادی اشغال می‌شود.»

او تصریح کرد: «شیوع کرونا یک همه‌گیری در جهان بود و عزمی جهانی برای جلوگیری از آن ایجاد شده بود، اما اکنون آلودگی هوا تنها خوزستان را گرفتار کرده است؛ شاید کسانی که در مرکز هستند به این دلیل که وضعیت را حس نمی‌کنند، این مسئله را پیگیری نمی‌کنند. بنابراین، باید خودمان در خوزستان این وضعیت را بیشتر پیگیری کنیم.»

سلطانی اضافه کرد: «آلاینده‌ها می‌توانند به کودکانی که اکنون در سن رشد هستند، آسیب بزند و در سال‌های آینده، بیماری‌های زمینه‌ای در بزرگسالی آنها بروز پیدا کند. با ادامه این روند آلودگی هوا باید در آینده منتظر بروز بیماری‌های مختلف باشیم و آسیب‌های ماندگاری بر مردم خوزستان بگذارد. تداوم آلودگی هوا در خوزستان می‌تواند پیش‌زمینه بیماری‌هایی مانند سرطان‌ها و بیماری‌های مزمن ریوی شود.»

امیدی به کاهش آلودگی نیست

یک مقام بهداشتی دیگر این استان از مراجعه بیش از هزار و صد نفر به مراکز درمانی این استان در روز سه‌شنبه خبر داد. به‌گفته «مصیب رفیعی‌پور»، مدیر امور بیماری‌ها و مراکز تشخیصی درمانی دانشگاه علوم‌پزشکی اهواز، این میزان مراجعه به مراکز درمانی در اثر آلودگی هوا یک رکورد جدید در این استان است. رفیعی‌پور همچنین گفت: «۱۵۰ بیمار از این تعداد معادل ۱۳ درصد مراجعه‌کنندگان کودک بوده‌اند. بیشترین مراجعه‌کنندگان هم در اهواز و سوسنگرد بوده‌اند.»

به‌گفته این مقام دانشگاه علوم‌پزشکی اهواز، امکان تداوم این شرایط همچنان وجود دارد. «امیدی به خاموشی هورالعظیم نیست، آتش‌زدن مزارع نیشکر هم در این روزها آغاز شده و فعالیت صنایع نیز همیشه ادامه داشته است. راهکارهایی که تاکنون برای کنترل آلودگی در پیش گرفته شده، مؤثر نبوده است.»

ممنوعیت انتشار آمار مراجعان به مراکز درمانی

این وضعیت در شرایطی است که یکی از مقامات این دانشگاه به «پیام ما» گفت: «استانداری خوزستان، دانشگاه علوم‌پزشکی جندی‌شاپور اهواز را از ارائه آمار بیماران و مراجعان ناشی از آلودگی هوا به مراکز درمانی منع کرده است و خواستار شده هیچ آماری به خبرنگاران رسانه‌ها از روز چهارشنبه، ۲۱ مهرماه، ارائه نشود.»

برنامه عملیاتی دولت برای هوای خوزستان

ممنوعیت انتشار آمارها از سوی استانداری خوزستان در روز چهارشنبه درحالی‌است که «جعفر قائم‌پناه»، معاون اجرایی رئیس‌جمهور، از پیگیری وضعیت این استان در دولت خبر داد. به‌گزارش خبرگزاری دانشجو، قائم‌پناه گفت: «یکی از عوامل آلودگی هوای اهواز فلرهای نفتی است که خوشبختانه رئیس‌جمهور به‌صورت هفتگی در حال پیگیری خاموش‌سازی آنهاست. این اقدام هم از نظر اقتصادی به‌صرفه است و هم به بهبود کیفیت هوای اهواز کمک می‌کند.»

او افزود: «سوزاندن بقایای گیاهان و نیشکر نیز سهم قابل‌توجهی در آلودگی هوای اهواز دارد. بر همین اساس، مقرر شد شرکت نیشکر هفت‌تپه برنامه عملیاتی خود را برای جلوگیری از سوزاندن بقایای نیشکر تدوین و اجرا کند.»

قائم‌پناه تأکید کرد: «دولت به‌طور جدی در پی اجرای طرح‌های جامع برای کاهش آلودگی هوای خوزستان است و این اقدامات در چارچوب سیاست‌های کلان زیست‌محیطی کشور دنبال می‌شود.»

| ایسنا |